

Szeptember 11. - a Chilei tragédia

Immár hat éve szeptember 11-e táján rendszeresen a terrorizmus elleni háborúról, a 2001 utáni másfajta világról szólnak a cikkek. Felidéznek annak a keddi napnak a reggelét, elemzik az eseményeket, megemlítik az összeesküvés-elméleteket, amelyek különösen az iraki háborút követően kezdtek elterjedni, mármint azokat, amelyek szerint a Fehér Ház „megrendelte” az Al-Káidától a merényleteket, hogy legyen ürügye a közel- és közép-keleti bevonulásra.

A 9/11 bűvöletében rendre feledésbe merül egy 28 évvel korábbi szeptember 11-i keddi reggel, melynek színhelye ugyancsak az amerikai földrész, de annak déli része volt.

1973 szeptemberében már három éve volt hatalmon Chilében a Népi Egység kormánya, élén Salvador Allende elnökkel. A kormány nekilátott az ígért reformok teljesítésének. Államosították a rézbányászatot, közte amerikai multinacionális vállalatok tulajdonait – ezt az egész parlament megszavazta – nekiláttak különböző szociális intézkedések megvalósításának, ennek egyik jelképes tette volt, hogy minden gyerek napi fél liter ingyenetejt kapott. Azonban a nagyburzsoázia féltette előjogait és a kezében levő tulajdonára alapozva hamar támadásba lendült, az Egyesült Államok vállalatai pedig beszüntették a gépalkatrészek szállítását az amerikai gyártmányú gépekhez. A helyzet 1973 márciusa után durvult el véglegesen. Ezt követően fasiszta terrorszervezetek kezdtek garázdálkodni, megbénítva egyes területek áram- vagy vízellátását, június végén pedig egy jobboldali katonai puccsra is sor került, amelyet a demokratikus érzelmű Prats vezetett hadsereg még le tudott verni. A helyzet azonban tovább romlott.

*Pinochet katonákkal zaklatta a munkásnegyedeket.
Illusztrációs fénykép, Internet, archív HK*

Augusztus végén lemondásra kényszerítették Prats tábornokot, a helyére került Pinochet pedig katonákkal zaklatta a munkásnegyedeket fegyverek után kutatva. Végül szeptember 11-én a reggeli órákban a hadsereg egységeiben támadást intézett a törvényes rend ellen, bombázták az elnöki palotát, ahol Allende elnök is meghalt az ellenforradalmi erők elleni harcban. A puccsot követően a junta emberek ezreit gyilkolta meg, a santiagói stadion az ott elkövetett népirtásról vált hírhedtté. Börtönbe, koncentrációs táborokba került számos baloldali vezető, köztük Luis Corvalán a kommunista párt vezetője.

Néhány nappal a puccs után halt meg a nagybeteg Pablo Neruda Nobel-díjas költő.

A diktátor, akinek nem jósoltak sok jövőt, csak 1989-ben távozott a hatalomból,

Ma, a harmincnegyedik évfordulón nem csupán a szélsőjobboldali katonai puccs áldozataira, Salvador Allendére, vagy a stadionban agyonvert dalköltőre, Victor Jarára és a meggyilkolt ezrekre kell emlékeznünk.

A chilei tragédiának is vannak máig ható tanulságai. Az egyik az, hogy bármilyen siker (Chilében 1970) feltétele egy széles baloldali összefogás. A másik, hogy az alternatív társadalmat a globalizálódó világban végképpen nem lehet egyetlen, a globális transznacionális tőke napi támadásainak kitétt kis (vagy akár nagyobb, 50-60 milliós) országban megvalósítani, ahhoz kezdetben is legalább európai uniós méretek szükségesek. A harmadik: az alternatív társadalom megvalósítása forradalmi cselekedet: ahhoz azonban, hogy ez realitássá váljon, előtte hosszú, akár több évtizedes reformkorra van szükség.

Hrabák András
rövidítve